

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

<i>Стоян Анна Василівна</i> ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СТАНДАРТІВ ДОКАЗУВАННЯ В АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОЦЕСІ	80
---	----

СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ГРАНІ ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

<i>Завальнюк Володимир Васильович</i> ВПЛИВ ЮРИДИЧНОЇ АНТРОПОЛОГІЇ НА СТАНОВЛЕННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ	83
<i>Мельничук Ольга Степанівна</i> СУЧАСНА ПРАВОВА ДОКТРИНА: ПОНЯТТЯ ТА ОЗНАКИ.	85
<i>Антошина Ірина Володимирівна, Завальнюк Ірина Володимирівна</i> ПРАВО ТА СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК ІНФОРМАЦІЙНЕ.	88
<i>Кобко-Одарій Вікторія Сергіївна</i> ТИПОЛОГІЯ ПРАВОВОГО МЕНТАЛІТЕТУ.	89
<i>Ковбасюк Степан Валерійович</i> РІЗНОВИДИ ІНСТИТУЦІЙНОГО АНАЛІЗУ В МЕТОДОЛОГІЇ ДЕРЖАВОЗНАВСТВА	92
<i>Кормич Анатолій Іванович</i> ДЕМОКРАТИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ	94
<i>Кравченко Сергій Петрович</i> НАЦІОНАЛЬНА ПРАВОВА СИСТЕМА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ВИМІРИ.	96
<i>Личко Валерія Сергіївна</i> ТЕХНОЛОГІЇ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ ТА ВІДКРИТІ БАЗИ ДАНИХ ЯК РЕСУРСИ ПРАВНИЧОГО ДОСЛІДЖЕННЯ	99
<i>Рязанов Михайло Юрійович</i> СПАДКОЄМНІСТЬ І ПРАВОВА СПАДЩИНА: ЗВ'ЯЗОК У РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ	101
<i>Тищенко Юлія Валеріївна</i> ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ФЕНОМЕН МЕДІАКУЛЬТУРИ	103
<i>Чувакова Ганна Михайлівна</i> АСПЕКТИ ТА КРИТЕРІЇ ДЕФЕКТНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ФАКТІВ	106
<i>Іванчук Віра Євстафіївна</i> НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ПРАВОВОГО МОНІТОРИНГУ В СУЧАСНІЙ ДЕРЖАВІ	108
<i>Березневич Вікторія Олександрівна</i> МОДЕЛІ ДЕРЖАВНОГО СУВЕРЕНІТЕТУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ	110
<i>Грунь Олександр В'ячеславович</i> СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ	112
<i>Губніцька Валентина Віталіївна</i> ЕВОЛЮЦІЯ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ: ВІД НАРОДНИХ РУХІВ ДО СУЧАСНИХ ІНСТИТУТІВ	114
<i>Дараган Євген Олександрович</i> ДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ КОДИФІКАЦІЇ	116
<i>Лисак Станіслав-Юрій Юрійович</i> ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ ТА США: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	118
<i>Одарій Віктор Віталійович</i> НЕТИПОВЕ ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА В РОМАНО-ГЕРМАНСЬКІЙ ПРАВОВІЙ СИСТЕМІ	121
<i>Слюсаренко Катерина Русланівна</i> ПРАВО БІОЕТИКИ ЯК НОВИЙ НАПРЯМОК СУЧАСНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ	123

СЕКЦІЯ 3. ІСТОРИЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА

<i>Аніщук Ніна Володимирівна</i> АВСТРІЙСЬКИЙ ЦИВІЛЬНИЙ КОДЕКС 1797 Р.: ГЕНДЕРНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ	126
<i>Горяга Оксана Вікторівна</i> ЩОДО ПИТАННЯ СТАНОВЛЕННЯ ТА ПРАВОВОГО СТАТУСУ «ЗНАТНОГО (ЗНАЧНОГО) ВІЙСЬКОВОГО ТОВАРИСТВА»	128
<i>Єфремова Наталя Володимирівна</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ У ПОЛЬЩІ ТА В РЕЧІ ПОСПОЛИТІЙ.	129
<i>Корнієнко Ірина Валеріївна</i> СТАНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ У ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ СТОЛІТТЯ.	132
<i>Шершенкова Вікторія Анатоліївна</i> ВІЙСЬКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ В КИЇВСЬКІЙ РУСІ	135
<i>Войцехівська Дарина Юріївна</i> ДЕРЖАВНО-КОНФЕСІЙНА ПОЛІТИКА РОСІЙСЬКОГО ЦАРАТУ ЩОДО КАТОЛИЦЬКИХ ГРОМАД ПІВДНЯ УКРАЇНИ НАПРИКІНЦІ ХVІІІ – ХІХ СТ.	137

для подальшої наукової розробки певних аспектів розгляду цих ресурсів в якості самостійних джерел інформаційного забезпечення правничих досліджень.

Список використаних джерел

1. Основи наукових досліджень : навч. посіб. / О. М. Сінчук [та ін.]. Кременчук : ПП Щербатих О. В., 2022. 196 с.
2. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-XII. *Голос України*. 1992. 13 листопад.
3. Гладкий С. О. Основи наукових досліджень : навч.-метод. посіб. Полтава, 2016. 245 с.
4. Про Національну програму інформатизації : Закон України від 01.12.2022 р. № 2807-IX. *Голос України*. 2022. 28 груд. (№ 263).
5. Лук'янова Г. Ю., Венгліньська А. С. Особливості впровадження електронного урядування в органах виконавчої влади України. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2021. Вип. 4. С. 175–179. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/255113/252218>
6. Електронне урядування : опорний конспект лекцій / за ред. А. І. Семенченка. Київ, 2012. 266 с.
7. Про доступ до публічної інформації : Закон України від 13.01.2011 р. № 2939-VI. *Голос України*. 2011. 2 лют. (№ 24).
8. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних : постанова КМУ від 21.10.2015 р. № 835. *Урядовий кур'єр*. 2015. 24 жовт. (№ 198).
9. Дія : веб-портал відкритих даних. URL: <https://se.diia.gov.ua/opendata>
10. Єдиний державний веб-портал відкритих даних . URL: <https://data.gov.ua/dataset>

Ключові слова: технології електронного урядування, портал відкритих даних, правниче дослідження, практико-аналітичне правниче дослідження.

Keywords: electronic government technologies, open data portal, legal research, practical analytical legal research.

Рязанов Михайло Юрійович

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальної теорії права та держави,
кандидат юридичних наук, доцент*

СПАДКОЄМНІСТЬ І ПРАВОВА СПАДЩИНА: ЗВ'ЯЗОК У РОЗВИТКУ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ

Спадкоємність у правовому контексті є ключовим елементом, що забезпечує зв'язок між минулим, сучасністю та майбутнім будь-якого суспільства. У широкому розумінні, ця концепція відіграє важливу роль у формуванні та розвитку національної правової системи, об'єднуючи правову традицію, традиції права, наявний правовий досвід з потребами сучасності. Право, як система, що регулює відносини між суб'єктами права та державою, невіддільне від поняття спадкоємності, яке дозволяє зберігати континуїтет та передавати знання та цінності крізь покоління. Така передача не тільки зміцнює правову систему, роблячи її більш стабільною та передбачуваною, але й сприяє її адаптації до постійно змінюваних умов життя суспільства. Цей процесі забезпечується правовим вихованням, юридичною наукою, правозастосовною та законодавчою діяльністю, які забезпечують аналіз правового минулого та його інтеграцію в сучасні правові реалії, підтримуючи тим самим неперервний розвиток правової системи.

Спадкоємність є ключовою частиною закону «заперечення заперечення», який становить один із фундаментальних принципів діалектики. Цей закон висвітлює процес еволюції

ідей, соціальних структур чи філософських концепцій через їхнє перетворення та розвиток, і включає два взаємопов'язаних аспекти [1, с. 38]:

а) видалення чи відмова від старого, застарілого або того, що вже не відповідає новим умовам. Це означає критичний аналіз існуючих умов, ідей чи практик і їх відкидання або переосмислення у світлі нових потреб або змінених обставин;

б) збереження та інтеграція позитивних, цінних аспектів старого, які вважаються необхідними для прогресивного розвитку. Це включає вибіркове збереження тих елементів минулого, які можуть сприяти подальшому розвитку та удосконаленню.

Закон «заперечення заперечення» відображає діалектичний процес, в ході якого нові явища, ідеї або структури виникають як результат синтезу і трансформації попередніх форм, з одночасним збереженням та вдосконаленням певних їхніх елементів. Він підкреслює неперервність і розвиток через періодичне оновлення, де кожен новий етап розвитку містить в собі елементи минулого, переосмислені та адаптовані до нових умов і вимог.

Така неперервність і розвиток крізь періодичне оновлення забезпечується саме наявністю правової спадщини, як сполучного фактору.

Правова спадщина нації, утверджуючись у віках, формує неперервний ланцюг традицій у праві, принципів та способів регулювання, особливостей правничої діяльності і правового досвіду, особливістю правового мислення та правосвідомості, що слугують основою для розвитку та функціонування національної правової системи. Ця неперервність і взаємодія між минулим, сучасним та майбутнім правом є ключовою для забезпечення стабільності правового порядку та адаптації правової системи до змінюваних умов суспільного життя.

Спадкоємність права, як процес, має в своїй основі передачу та адаптацію правових інститутів, доктрин, норм та цінностей від одного покоління до іншого. Це забезпечує не лише збереження правової спадщини минулого, але й створює умови для її критичного осмислення та модернізації відповідно до сучасних потреб та викликів.

Формування національної правової системи відбувається не у вакуумі, а через взаємодію з глобальними правовими процесами та системами, що вимагає від національного права гнучкості та адаптивності. Однак, збереження правової ідентичності та спадщини в цьому контексті залишається важливим для забезпечення юридичної незалежності та самобутності.

У процесі взаємодії правової спадщини з сучасними вимогами та викликами відбувається її трансформація. Ця трансформація передбачає не тільки зміну окремих норм і правил, але й переосмислення та адаптацію фундаментальних принципів та цінностей, на яких вони базуються, з метою їх відповідності сучасним умовам та вимогам прав людини, демократії та правової держави.

Це обговорення особливо актуальне при аналізі розвитку законодавства, формуванні правової політики, ідеології, а також при розгляді питань освіти у сфері права. Спадкоємність у правовому контексті стає обґрунтуванням для підтримки різних форм правового традиціоналізму.

Важливість спадкоємності можна визначити наступними аспектами:

1. Формування правової ідентичності. Спадкоємність правової традиції та традицій права, правового досвіду є ключовою у формуванні як індивідуальної, так і колективної правової ідентичності. Закони та правові інститути, передані та успадковані від попередніх поколінь, служать основою для розуміння власного місця у правовій системі та суспільстві, сприяючи формуванню відчуття приналежності до правової культури [2, с. 144].

2. Визначення характеру права та цінностей. Правова традиція визначає характер права та способи його формування та внутрішньої побудови, крім цього визначаються та транслюються правові цінності через процес спадкоємності, допомагаючи визначити рамки припустимої поведінки у суспільстві та формувати моральні та етичні основи правопорядку.

3. Трансляція правових знань та досвіду. Спадкоємність правових знань та навичок є основоположною у відтворенні, збереженні та розвитку права, оскільки включає не лише ака-

демічні знання, але й передачу практичних навичок, професійних традицій та етики, які є невід'ємною частиною юридичної професії.

4. Розвиток правової політики та ідеології. Спадкоємність правових принципів та ідеалів відіграє важливу роль у формуванні правової політики та ідеології. Вона використовується як засіб для зміцнення правової свідомості, підтримання соціального порядку та обґрунтування правових реформ і стратегій розвитку [3, с. 19].

5. Підтримка правового різноманіття. У контексті права спадкоємність також підкреслює важливість поваги та збереження правового різноманіття.

Відповідно, дані аспекти спадкоємності тісно пов'язані з правовою спадщиною, яка підкреслює значення передачі та авторитетної оцінки правових цінностей, правового досвіду, образу права, характеру правничої діяльності через покоління, акцентуючи на духовних цінностях, а не на змінних уподобаннях різних поколінь. Ця ідея зосереджена на цінностях, які мають глибокий духовний зміст і передаються від одного покоління до іншого.

Список використаних джерел

1. Герасимів Т. Світоглядна основа наукового осмислення феномена права відповідно до конкретних часових меж. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія : Юрид. науки.* 2020. № 3 (27). С. 38–47.

2. Захарченко П. П. Історія українського права: поняттєва, історіографічна та компаративістична складові її ідентифікації. *Вісник кримінального судочинства.* 2019. № 4. С. 138–146. DOI: 10.17721/2413-5372.2019.4/138-146

3. Величко О. О., Берлач А. І. Скасування застарілого законодавства часів СРСР. *Право і суспільство.* 2020. № 1. С. 15–22.

Ключові слова: спадкоємність права, спадковість правових цінностей, правова спадщина, правова ідентичність, континуїтет права, континуїтет правової традиції.

Keywords: succession of law, inheritance of legal values, legal heritage, legal identity, continuity of law, continuity of legal tradition

Тіщенко Юлія Валеріївна

Національний університет «Одеська юридична академія»,

доцент кафедри загальної теорії права та держави,

кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВОВИЙ МІФ ЯК ФЕНОМЕН МЕДІАКУЛЬТУРИ

Процеси розвитку новітніх інформаційних технологій суттєво впливають на суспільство, людину та на її існування у сфері права.

Поняття «медіа-культури», згідно із сучасної культурологічної теорією, введене для позначення особливого типу культури інформаційного суспільства, що є посередником між суспільством і державою, соціумом і владою. Медіа-культура являє собою сукупність духовних і соціальних цінностей інформаційного суспільства, а також історично виділена система їх відтворення і функціонування у соціумі. Медіа-культура включає у себе культуру передачі та сприйняття інформації. Вона відображає рівень інформаційних потреб та інтересів людини, її здатність оперувати отриманою інформацією [2, с. 57–58; 1, с. 14–28].

Серед основних характеристик медіакультури слід виокремити деякі найважливіші. Серед них – інформаційна складова як одна із основних цінностей медіакультури. Наступна характеристика – наявність мас-медіа як потужного інструменту впливу на суспільство і на суспільну правосвідомість. Поступово стає неможливою самотійне правове життя людини,